

ELTE BTK, ÓTI, Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék, 2015/16, II. (tavaszi) félév

BBN-HEB11-205.19, BBN-BIB-704.1

Hétfő, 12:00–13:30

Gy

Biró Tamás

Helyszín: F. ép. 232.

Bibliai szövegolvasás: Válogatott fejezetek Exodus könyvéből

Biblical text: Selected chapters from the Book of Exodus

A rabbinikus irodalom valahol mindig bibliaértelmezés – ennek az állításnak a szemléltetése határozza meg a félévet. A kurzus során válogatott fejezeteket olvasunk *Exodus* könyvéből, amelyek mellé a késő-antik és középkori zsidó irodalomból szemezgetünk részleteket.

Az órák két nagy egységből állnak majd. Először a hallgatók elolvassák és lefordítják az általuk előre kipreparált bibliai fejezetet, és közben megbeszéljük a felmerülő nyelvi, nyelvtani jelenségeket is. Majd áttérünk az éppen feldolgozott fejezethez kapcsolódó késő-ókori vagy középkori szöveg(ek)re. Ezeket a hallgatók magyar vagy angol fordításban előre megkapják, viszont ha annak az eredeti nyelve héber, akkor a héber szövegből is dolgozunk órán. Megvitatjuk a tórai és a biblia utáni szöveg kapcsolatát, ezáltal betekintést nyújtva a hallgatóknak a héber nyelvű/zsidó irodalomtörténet néhány műfajába és a legfontosabb művekbe. Eközben a hallgatók megismerkednek a rabbinikus és középkori héber nyelv jellegzetességeivel és néhány híres rabbi gondolkodásmódjával is.

A félév során hat alkalommal rövid szódolgozatot írunk az óra elején az előző két órára feladott bibliai fejezetek szóanyagából. A hat alkalomból egy passzolható, avagy a legjobb öt eredmény számít. A félév végi vizsgára a hallgatóknak (előképzettségtől függően) 16-18 tórai fejezetből kell felkészülniük, vagyis az órán feldolgozott fejezetek mellé még – a félév vége felé személyre szabottan egyeztetendő – néhány további fejezetet önállóan fel kell majd dolgozniuk. A rabbinikus szövegeket pedig egy közösen szerkesztett blog formájában fogják a hallgatók feldolgozni.

Az óra folyamatosan bővülő honlapja: <http://birot.web.elte.hu/courses/2016-Exod/>.

A jegyszerzés feltételei:

- Felkészülés az órákra és órai munka (15%).
- Szódolgozatok (5×4% = 20%).
- Aktív részvétel a blog-projektben (rabbinikus szövegek) (25%).
- Kurzusvégi vizsga (bibliai szövegek) (40%).

A jegyszerzés *minimális előfeltételei*: 70%-os órai jelenlét, minimum 3 szódolgozat megírása és minimálisan 55%-os összesített eredmény a szódolgozatokon.

Előzetes tematika (tervezett heti bontásban):

1. Exod. 1.

Josephus Flavius: *A zsidók története (Judaiké Archaiologia)* Bevezetés és II,9-10.

(Ford. Révay József, Európa Kiadó: Budapest, 1980, pp. 5–9, 43–52). [05.2.Jos.Ant.3.]

2. Exod. 2.

Rasi, ad Exod. 2:1-5.

3. Exod. 3.

Tanakh Ram (ford. Avraham Ahuvya, Yedi‘ot aḥaronot, 2010), Exod. 3.

4. Exod. 4.

Abraham ibn Ezra, *Hosszú kommentár*, Exod. 4:19. Nahmanides, ad Exod. 4:19.

5. Exod. 12.

Mekhilta (t.b.a.). Sforno, ad. Exod. 12:2.

Abraham ibn Ezra, *Hosszú kommentár*, Exod. 12:2.

6. Exod. 13.

Peszahi Haggada, Négy fiú. *Ibid*, „Be-khol dor va-dor...”

Talmud Jerusalmi, Peszahim 10, 37d.

7. Exod. 15.

Peszahi Haggada, „Rabbi Joszé Ha-Gelili omer: Minnajin atta omer...”

8. Exod. 20.

Juda Halevi, *Kuzari* 1:19-27. *Misna*, Sabbath 7:2.

Maimonides, *Misne Tora*, Hilkhot Sabbath 1:1. *Ibid*. Hilkhot Sabbath 12:1.

9. Exod. 35.

Anan ben David, *Széfer ha-Micvot*

(L. Nemoy: *Karaite Anthology*, Yale Univ. Press: New Haven, 1952 [1980]), [73.2.Nem.1.], a szombatról: pp. 17-18.

Abraham ibn Ezra, *Hosszú kommentár*, nyitó vers Ex. 35-höz.

Abraham ibn Ezra, *Rövid kommentár*, ad. Ex. 35:3.

10. Exod. 21–22.

Misna BK 1:1-4. *Talmud Bavli*, BK 60a.

11. Exod. 30.

Széfer Hinukh 105. *Sulhan arukh* O.H. 685. *Kiccur Sulhan arukh* 140.

12. Exod. 33.

Maimonides: *A tévelygők útmutatója* I:54

(Ford. Klein Mór, Pápa, 1878; Logos: Budapest, 1997, pp. 236--245) [42.2.1.MN.11.].

13. Exod. 34.

Jom kippuri *Neila*, például *Sámson fohásza* (Chabad) [43.2.Jom.1.], pp. 405-406.

A pontos tematika és az egyes előadásokhoz ajánlott irodalom fokozatosan kerül fel az óra honlapjára: <http://birot.web.elte.hu/courses/2016-Exod/>.

Szakirodalom:

A bibliai szövegeket a *Biblia Hebraica Stuttgartensiából* (BHS) fogjuk olvasni. Preparációhoz a standard bibliai héber szótárakat (például BDB, KB) lehet használni. A rabbinikus szövegeket az oktató folyamatosan bocsátja a hallgatók rendelkezésére.

Megjegyzések:

- (1) A tanegység felvétele kizárólag azoknak a hallgatóknak ajánlott, akik az órákon rendszeresen meg tudnak jelenni, és azokra folyamatosan tudnak készülni.
- (2) Elvárás a (közepes) angol nyelvű olvasási készség.